

การศึกษการใช้โปรแกรมการสอนสุขภาพจิตศึกษารายครอบครัวและการติดตามทางโทรศัพท์
ต่อภาระการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

นาง วิญญา ไพบุลย์วัฒนกิจ

โครงการศึกษาอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

123333018

7

A STUDY OF USING FAMILY PSYCHOEDUCATION PROGRAM AND TELEPHONE
FOLLOW-UP ON BURDEN OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS' CAREGIVERS
IN PAKRED DISTRICT, NONTHABURI PROVINCE

Mrs. Winya Paiboonwatanakid

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Nursing Science in Mental Health and Psychiatric Nursing

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

วิญญา ไพบูลย์วัฒนกิจ: การศึกษาการใช้โปรแกรมการสอนสุขภาพจิตศึกษารายครอบครัว
และการติดตามทางโทรศัพท์ ต่อภาระการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทในอำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี (A STUDY OF USING FAMILY PSYCHOEDUCATION PROGRAM
AND TELEPHONE FOLLOW - UP ON BURDEN OF SCHIZOPHRENIC
PATIENTS' CAREGIVERS IN PAKRED DISTRICT, NONTHABURI
PROVINCE) อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพักตร์ อุทิศ, 192 หน้า

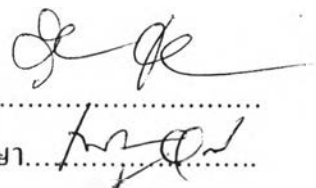
การศึกษานี้เป็นการดำเนินโครงการศึกษาอิสระ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบภาระ
การดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ก่อนและหลังการใช้โปรแกรม
การสอนสุขภาพจิตรายครอบครัวและการติดตามทางโทรศัพท์ เป็นการศึกษาแบบกลุ่มเดียววัดผล
ก่อนและหลังการศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ซึ่งได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 20 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ โปรแกรมการสอนสุขภาพจิตรายครอบครัวและการติดตามทาง
โทรศัพท์ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลคือแบบวัดภาระในการดูแลผู้ป่วยจิตเภท ซึ่งมีค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาของ
ครอนบาคเท่ากับ .93 เครื่องมือกำกับการศึกษาคือ แบบทดสอบความรู้ของผู้ดูแลในการดูแลผู้ป่วย
โรคจิตเภทซึ่งมีค่าความเที่ยงของคูเดอร์ริชาร์ดสัน 20 เท่ากับ .81 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ
เชิงบรรยายได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบ
ภาระการดูแลก่อนและหลังดำเนินโครงการศึกษาอิสระโดยใช้สถิติทดสอบที (Dependent t-test)

สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

คะแนนภาระในการดูแลผู้ป่วยจิตเภทของผู้ดูแลโดยรวมและรายด้าน คือภาระเชิง ปรนัย
และเชิงอัตนัย หลังการใช้โปรแกรมการสอนสุขภาพจิตรายครอบครัว ต่ำกว่าก่อนใช้โปรแกรม
การสอนสุขภาพจิตศึกษารายครอบครัวและการติดตามทางโทรศัพท์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 ($t=16.28, 11.56$ และ 13.46 ตามลำดับ)

สาขาวิชา การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช
ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4977814236: MAJOR MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING

KEYWORD: FAMILY PSYCHOEDUCATION / CAREGIVING BURDEN /

CAREGIVER / SCHIZOPHRENIC PATIENT

WINYA PHAIBOONWATTANAKID : A STUDY OF USING FAMILY PSYCHOEDUCATION PROGRAM AND TELEPHONE FOLLOW - UP ON BURDEN OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS' CAREGIVERS IN PAKRED DISTRICT, NONTHABURI PROVINCE. INDEPENDENT STUDY ADVISOR : ASSIT. PROF. PENPAKTR UTHIS, Ph.D. 192 pp.

The objective of this independent project study was to compare caregivers' burden of schizophrenic patients in Pakred district, Nonthaburi province before and after the utilization of family psychoeducation program and telephone follow - up. It was an one group pretest-posttest design. The purposive sample of 20 caregivers of schizophrenic patients residing in Pakred district, Nonthaburi province who met the inclusion criteria were recruited. The instrument utilized in this study was a family psychoeducation program and telephone follow - up which was validated by 3 professional experts. Schizophrenic caregiving burden scale with Chronbach Alpha coefficient reliability of .93 was used as a data collection instrument. The self - test about knowledge of caregiver with KR - 20 reliability of .81 was used as a monitoring instrument. Descriptive statistics utilized in this study were frequency, percentage, mean and standard deviation. Dependent t- test was used to compare pretest and posttest burden scores.

Major findings were as follows:

The total score as well as objective and subjective domain of caregiving burden of schizophrenic patients' caregivers after using the family psychoeducation program and telephone follow - up were significantly lower than that before at p.05 level ($t = 16.28, 11.56$ and 13.46 , respectively).

Field of study Mental Health and Psychiatric Nursing

Academic year 2007

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Winya Phatboonwattanakid
Penpaktr Uthis

กิตติกรรมประกาศ

โครงการศึกษาอิสระฉบับนี้เป็นประสบการณ์การศึกษาที่สำคัญอย่างมาก ซึ่งสำเร็จได้ด้วย ความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพักตร์ อุทิศ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการศึกษาอิสระ ผู้ที่ ให้ความรู้ ชี้แนะแนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามขั้นตอนตั้งแต่เริ่มแรกเป็นทั้งแรงบันดาลใจ ให้ผู้ศึกษาเกิดความมุ่งมั่นและเกิดพลังที่จะดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จในเวลาที่กำหนด ให้ความ เมตตาเอาใจใส่ตลอดมา ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้ง ประทับใจในความกรุณาของท่านเป็นที่สุดและ ขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี ประธานสอบโครงการ ศึกษาอิสระที่ให้ความเมตตา ให้คำชี้แนะในการดำเนินกิจกรรม คุณเพชร คันธสายบัว อาจารย์ ดร. เพ็ญญา แดงค้อมยุทธ์ กรรมการสอบ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขโครงการศึกษาอิสระให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น อาจารย์สุกษย แสงรัตนกุล ที่กรุณาชี้แนะเกี่ยวกับสถิติ รวมทั้งคณาจารย์คณะพยาบาล ศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความรู้ คำแนะนำ และเป็นกำลังใจตลอดมา

ขอขอบพระคุณ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขที่มอบทุนการศึกษาแก่ผู้ที่ปฏิบัติงาน ในสังกัดกรมสุขภาพจิต และผู้ที่ไม่ได้สังกัดกรมสุขภาพจิตแต่ ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน และ/หรือ ปฏิบัติงานที่สถานอนามัยซึ่งสังกัดกรมสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขและเป็น ผู้ดูแลใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด สามารถติดตามดูแลผู้ป่วย ผู้ดูแล และครอบครัวผู้ป่วยจิตเภท เป็นเครือข่ายโรงพยาบาลจิตเวชได้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของ เครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาอิสระครั้งนี้ นายแพทย์อุทัย สุขสุด ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชลประทาน ผู้ช่วยผู้วิจัยทุก ๆ ท่าน คุณอชชาวรรณ แก่นอินทร์ และ เจ้าหน้าที่ทุกแผนก โรงพยาบาลชลประทาน โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า คุณเฉลียว ทองอยู่ สาธารณสุขอำเภอปากเกร็ด เจ้าหน้าที่สถานอนามัยทุกแห่ง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครพัฒนาสังคม ฯ ช่วยเหลือคนพิการ (อพมก.) ทุกตำบลในจังหวัดนนทบุรี ที่ได้ให้ ความอนุเคราะห์กับผู้ศึกษาในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลการทดลองใช้เครื่องมือ โครงการ ฯ

ขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจ ห่วงใยและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีต่อผู้ศึกษา ขอขอบพระคุณคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตลอดจนบุคลากรและเจ้าหน้าที่ ทุกท่านที่ให้ความกรุณากับผู้ศึกษามาโดยตลอด

ท้ายสุดนี้คุณค่าและประโยชน์ที่มีอยู่ในโครงการศึกษาอิสระ ผู้ศึกษาขอบอบแต่ผู้ป่วย ผู้ดูแลและครอบครัวผู้ป่วยจิตเภทและผู้อ่านทุกท่านให้มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์ตลอดไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
แนวเหตุผลและสมมติฐานการศึกษา.....	7
ขอบเขตการศึกษา.....	11
คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
2 เอกสารและงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
ความรู้เกี่ยวกับโรคจิตเภท	15
ภาระในการดูแลผู้ป่วยจิตเภท.....	33
การพยาบาลเพื่อลดภาระในการดูแลผู้ป่วยจิตเภทที่บ้าน.....	36
แนวคิดเรื่องการให้สุขภาพจิตศึกษา.....	43
แนวคิดการติดตามทางโทรศัพท์.....	46
โปรแกรมการสอนสุขภาพจิตศึกษาและการติดตามทางโทรศัพท์.....	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	53
3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	54
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	56
ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา.....	66
การวิเคราะห์ข้อมูล	96

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	96
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	105
	สรุปผลการวิจัย.....	105
	อภิปรายผล.....	109
	ข้อเสนอแนะ.....	115
	รายการอ้างอิง	117
	ภาคผนวก.....	129
	ภาคผนวก ก รายละเอียดการติดตามทางโทรศัพท์.....	130
	ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ.....	141
	ภาคผนวก ค สถิติที่ใช้ในโครงการศึกษาอิสระ.....	143
	ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในโครงการศึกษาอิสระ.....	147
	ภาคผนวก จ ใบยินยอมประชากรตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วม.....	188
	ประวัติผู้เขียนโครงการศึกษาอิสระ.....	192

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุป วัน เวลา ในการทำกิจกรรมที่ 1 - 6	69
2	คะแนนความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเภท สำหรับผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ผู้ป่วยจิตเภทและสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยจิตเภทหลังการใช้โปรแกรม การสอนสุขภาพจิตรายครอบครัวและการติดตามทางโทรศัพท์	95
3	จำนวน และ ร้อยละของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ความเพียงพอของรายได้ และความสัมพันธ์กับผู้ป่วย	96
4	จำนวน และ ร้อยละของผู้ผู้ป่วยจิตเภท จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา	100
5	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะในการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการสอนสุขภาพจิตรายครอบครัว จำแนกตามรายด้าน และโดยรวม	101
6	คะแนนภาวะเชิงปรนัย ในการดูแลผู้ป่วยจิตเภทของผู้ดูแล ก่อนและหลัง การใช้โปรแกรมการสอนสุขภาพจิตรายครอบครัว จำแนกตามรายข้อ	102
7	คะแนนภาวะเชิงอัตนัยในการดูแลผู้ป่วยจิตเภทของผู้ดูแล ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการสอนสุขภาพจิตรายครอบครัว จำแนกตามรายข้อ	104
8	รายละเอียดการติดตามทางโทรศัพท์ครั้งที่ 1	133
9	รายละเอียดการติดตามทางโทรศัพท์ครั้งที่ 2	134
10	รายละเอียดการติดตามทางโทรศัพท์ครั้งที่ 3	136
11	รายละเอียดการติดตามทางโทรศัพท์ครั้งที่ 4	137
12	รายละเอียดการติดตามทางโทรศัพท์ครั้งที่ 5	138